

ԽԱՐԽԱՓՈՒՄԻ ԿԱՍ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒՄԻ ԸՆԴՄԵՋԵՆ

Posted on August 25, 2013 by Keghart

Category: [Opinions](#)

«Մենք Ենք՝ Մեր Ցաւերը» շարքէն

Պարոյր Աղպաշեան, Պէյրուզ, Յուլիս 2013

Գրաւոր կամ տպագիր խօսքը միշտ ունեցած է (ու պիտի ունենայ) իր մնայուն եւ անփոխարինելի տեղը, ի հեճուկս շատերու այն պնդումին, թէ անհկա իր տեղը զիջած է արդի եւ արագ հաղորդակցութիւններու միջոցներուն:

«Մենք Ենք՝ Մեր Ցաւերը» շարքէն

Պարոյր Աղպաշեան, Պէյրուզ, Յուլիս 2013

Գրաւոր կամ տպագիր խօսքը միշտ ունեցած է (ու պիտի ունենայ) իր մնայուն եւ անփոխարինելի տեղը, ի հեճուկս շատերու այն պնդումին, թէ անհկա իր տեղը զիջած է արդի եւ արագ հաղորդակցութիւններու միջոցներուն:

Ճիշդ է, որոշ մակարդակներու վրայ եւ շրջանակներու մէջ, կայ նահանջ գրաւոր կամ տպագիր խօսքի գործածութեան, սակայն, այդքան միայն, որովհետեւ պարզ վիճակագրութիւններն ու ցուցախոյզերը հակառակը կը փաստեն:

Հաղորդակցութեան նորագոյն հնարքներն ու սարքաւորումները, որքան ալ հրապուրիչ ու գրաւիչ ըլլան, գրաւոր կամ տպագիր խօսքը պիտի մնայ, պիտի ունենայ իր իւրայատուկ ներազդեցութիւնը:

Այս վարկածին պատճառը շատ պարզ է:

Գրաւոր կամ տպագիր խօսքը, իր զանազան տարբերակներով, ունի ուղղիչ ու դիրքորոշիչ դեր, դաստիարակիչ եւ ուսանելի ներգործութիւն, միշտ վերանորոգելի ու բարեկարգելի հեռանկարներով:

Անհկա պատեհութիւն կու տայ խորհրդածելու, միջոց կը դառնայ մտորումի, կը մղէ վերլուծելու, առիթ կը ստեղծէ քննարկումի, երբ հրամայական ու հրատապ հարցեր կը ներկայացուին, այժմեական ու ժամանակակից խնդիրներ կը մէջբերուին:

Այս պարագային, գրաւոր կամ տպագիր խօսքը շատ աւելի հնչուն ու խօսուն իմաստաւորում կ'ունենայ, քան անոնք որոնք կը փորձեն անոր տեղը գրաւել, սակայն, առանց վերջնական «յաղթանակ» ապահովելու, որովհետեւ, ինչպէս ըսուեցաւ, անհկա աւելի երկարակեաց ու խորազդեցիկ բովանդակութեամբ գերյագեցած կ'ըլլայ:

Մեր այս մտածումները արձանագրելով կ'ուզենք զանոնք Մասնաւորուած տեսնել գլխաւորաբար մամուլ հասկացողութեան կամ մամուլ պարունակին մէջ, որովհետեւ, ինչպէս ասկէ առաջ յաճախ յիշած եմ, ներկայիս հայ մամուլը կը գտնուի հիւանդկախ

վիճակի մը մէջ, այս ընթացքով սուրալով դէպի վերջնական... կործանում:

Ասոր ինչուն չկայ, ոչ ալ հակաճառութիւնը, այնքան ատեն որ ահաւոր պատկերը մեր առջեւն է, յատկապէս մամուլը՝ իր ասպարեզային ընտրանքով, նօսրացումի ու ամլացումի ընթացքով:

Գլխաւոր պատճառ(ներ)ը, շատ-շա՛տ են, որոնցմէ կրնանք յիշել «քատր»ային (ան)պատրաստութիւնը, հետեւապէս, մամուլը ձգելով ինքնահոսի մը մէջ, ուր չկան լիցքաւորող մտաւորական ուժեր, կը բացակային հեղինակային հրապարակագիր գրիչներ:

Ցաւալի է, որ երեկուան միտքի ու հոգիի փարոսներ, գրաւիչ ու հմայիչ աղբիւրներ, դաստիարակող ու կողմնորոշող ազդակներ հանդիսացող մամուլի մեծամասնութիւնը խամրումի ճամբուն վրայ կը գտնուի: Ոմանք կը փորձեն իրենց կացութիւնը բարելաւել, ոտքի մնալ, սակայն, նշմարելի է որ անոնք կարկտան կամ ժամանակաւոր տնօրինումներ են, այնքան ատեն որ յստակ ու ծրագրուած քաղաքականութիւն մը չէ որդեգրուած, մինչ ուրիշներ պատահականութիւններու եւ միջակութիւններու ճամբով, կը կարծեն մամուլ պահել, մինչդէռ եղածը լոկ... փոշի ցանելու ցնորամտութիւն մըն է:

Սփիւռքի մէջ այսօր հայ մամուլը կ'ապրի համարեա ցաւատանջ մղձաւանջ մը, որուն տագնապելիութիւնը պարուրած է մտաւորականներու այն հատուածները, որոնք գիտեն արժէքը, կը հաւատան անոր առաքելութեան, կ'ըմբռնեն անոր դերակատարութիւնը: Միւս կողմէ, սակայն, ի՞նչ կը կը լսենք, կը կարդանք:

Հայաստանը, փոխանակ սատարէ սփիւռքահայ մամուլի պահպանման ու զարգացման գործին, շքանշաններով ու պատուոյ գիրերով կ'ողողէ անորակութեան եւ անկոչումնաւորութեան կարգ մը անշնորհալիութիւններու, (արդեօ՞ք) հաւատալով որ կը նպաստէ անոնց կենդանութեան, թե՛ «Ֆիքս»ելով (հայաստանցիներուն սիրած ու գործածած բառերէն) անոնց հոգեվարքութեան մօտալիկութեան ճգնաժամը:

Տխուր տուչութիւններ՝ անբարեբեր նախաձեռնութիւններով:

Մտահոգիչ իրողութիւններ՝ անհետեւանք գործառնութիւններով:

Պետք է համոզուած ըլլան այլեւս, եւ ասիկա՝ գլխաւորաբար այն կողմերը, որոնք իրենց այդ քայլերով ո՛չ մամուլ, ո՛չ ալ մամուլ գործիչ գնահատած կ'ըլլան, իսկ եթէ այլընտրանք չունին, գոնէ հրաժարելու են իրենց այս հնամենի անարդիւնաւետ գործէն, լծուելու ակելի շինիչ ու կառուցողական ծրագրի մը, ինչպէս՝ Հայ առաջաւոր մամուլը ֆինանսաւորել, համապատասխան ընդունելի ու շօշափելի յատկացումով, անշուշտ, փոխան անկէ որոշ քանակութեան մը գնման ու զայն վաճառելու հայրենիքի կրպակներուն կամ թերթավաճառներուն մօտ:

Հետաքրքրական չէ՞, սփիւռքահայ թերթ կամ գրիչ կը գնահատուի (ինչպէ՞սը ուրիշ հարց), բայց հայրենի ընթերցողը ոչ թերթը կարդացած է, ոչ ալ պարզեւատրուողի գրութիւններուն ծանօթ է:

- Այս մարզէն ներս, որեւէ գնահատումի պարագային, անհրաժեշտ է կազմել մասնագիտական յանձնախումբ մը, որ անաչառօրէն եւ առարկայականօրէն քննէ իւրաքանչիւր թղթածրար, փոխանակ զայն ձգելու փսփսացողներու, միջնորդներու, ինամի-քաւորականներու քմահաճոյքին:

Լիբանանի մէջ, օրինակի համար, այս եւ յարակից այլ որակաւորումներով պարզեւատրումներու առիթով, կան նախագահական, կառավարական, նախարարական կամ սենտիքայական յատուկ մարմիններ, որոնք իրենք կը գտնեն, կ'ընտրեն ու կ'որոշեն թեկնածուները ու զանոնք կը ներկայացնեն պատկան իշխանութիւններուն:

- Այս ծիրէն ներս Լիբանան-Հայաստան համագործակցութեան տալու համար արդիւնաշատ սլացք, գործնական եւ օգտաշատ պիտի չըլլա՞ր մամլոյ յարաբերութիւններ ստեղծել, ամրացնել ու հզօրացնել, թէ՛ արհեստավարժական, թէ՛ համալսարանական, թէ՛ մասնագիտական մակարդակներու վրայ:

Այս ուղղութեամբ որոշակի ճիգեր թափած եմ, որոնց վերջինը՝ 2010-ին, երբ ծրագիր մը մշակելով զայն յղեցի Սփիւռքի նախարարութեան, Ժուռնալիստներու միութեան, Երեւանի Պետական Համալսարանի Ժուռնալիստկայի բաժանմունքին...: Մնացեալը ընթերցողին դատողութեան:

Այս առիթով, կարելոր ճշդում-բացատրութիւն մը:

Հայաստանը կը կազմակերպէ լրագրողներու համագումարներ:

Նախ՝ հարց է թէ կազմակերպողը ո՞վ պէտք է ըլլայ. Սփիւռքի նախարարութի՞ւնը, թէ՞ Ժուռնալիստներու միութիւնը: Եթէ երկուքն են, սխալ է, մնաց որ երկրորդը, հոն թէ հոս, այդքան ալ հեղինակութիւն չունի, իսկ ունենալու համար, անհրաժեշտ են հսկայական փոփոխութիւններ ու բարեկարգումներ (որոնց մասին եւս ըսելիք եւ խօսելիք կայ, օրի՛ն):

Երկրորդ՝ եւ կարելորը, Սփիւռքը լրագրողներ չունի, մասնագիտական առումով, երնէ՛կ չէր որ ունենար լրագրողներ, որոնք մեր մամուլին կրնային տալ շունչ ու կեանք, զայն պահելով իր աշխուժութեան ու կենսունակութեան տարերքին մէջ, բայց ո՞վ է լրագրող պատրաստը, սնուցանողը, գնահատողը կամ ֆինանսաւորողը, մինչ տեղահան եւ այլատառ մամուլին մէջ անոնք ի պատուի են...:

Սակայն մենք այսօր ունինք հրապակագիրներու նախանձելի թիւ մը, որ հայ մամուլին

ծառայած է անսակարկօրէն, անհունօրէն նուիրուած եւ յարատեօրէն աշխատակցած, որմէ փոքր մաս մը կը շարունակէ իր առաքելութիւնը, իսկ մեծ մաս մը կը մնայ՝ լուսանցքային:

Անհանդուրժողութիւն եւ անտարբերութիւն, անհասկացողութիւն եւ անգիտութիւն, անհեռատեսութիւն եւ անթափանցիկութիւն սնուցանողներն են, որոնք հայ մամուլը հոս հասցուցին ու հայ հրապարակագիրը խրտչեցուցին:

Խօսքի եւ տեսակէտի այդ ո՞ր ազատութեան մասին կը գեղգեղուի, երբ հայ հրապարակագիրը՝

- Կ'անշքացուի
- Կ'անտեսուի
- Կը մեկուսացուի
- Կը հալածուի
- Կը խոցոտուի
- Կը ցեխարծակուի
- Կը կշտամբուի

Շարքը կարելի է շարունակել եւ երկարել, բայց, այդ ո՞ր մտաւորականն է, որ այդ վերաբերմունքէն ազդուած է, իսկ շահած է նախայարձակ կողմը, ընդհակառակը, մտաւորական այդ փաղանգը մնացած է իր հրապարակագրութեան հարազատ պատուանդանին վրայ, մինչ տուժողները եղած են (եւ են) անցողիկները...հայ մամուլը աւելիով մթազնելով:

Այս թռուցիկ, բայց եական նշումները կատարեցինք, ցոյց տալու համար, որ Սփիւռքը ունի՝

ՀԱՅ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՐՆԵՐ, որոնք արժանի են լո՛ւրջ ուշադրութեան, որովհետեւ, եթէ հայ մամուլը՝ գրաւոր ու տպագիր խօսքի բեմը, պիտի մնայ կանգուն ու մնայուն, անոր գլխաւոր ներուժերէն մէկն է հայ հրապարակագիրը, յանձնառո՛ւ հրապարակագիրը:

Ասկէ մեկնելով՝ առաջարկներ.

- ա. Հայ հրապարակագիրներու հանդիպում-հաւաք մը, Հայաստան-Սփիւռք համագործակցութեամբ, զոյգ հատուածներու կարողականութիւնները խորաչափելու, ապա՝ հեռանկարելու, առանց գեղուն կամ «շափլոն» ելոյթներու, որոնցմէ ցմրուր ճաշակած ենք:
- բ. Մամլոյ հիմնադրամի հաստատում, որ ակադեմական մակարդակի վրայ ըլլայ, դարձեալ Հայաստան-Սփիւռք առանցքի վրայ, հայ մամուլը եւանոր ասպարեզային

մասնագէտները դասաւորելու, համակարգելու եւ արժեւորելու հիմնաւորումով:

գ. Հայ հրապարակագիրներու Համախումբի ստեղծում, դարձեալ Հայաստան-Սփիւռք հորիզոնականին վրայ, հայ հրապարակագրութեան ակադեմիան ստեղծելու ու զարգացնելու եւ այն նպատակային սեւեռումով, որ այդ միաձուլումը լաւագոյն դրսեւորումն է գիրար ճանչնալու եւ իրարմէ ճանչցուելու:

Ի վերջոյ, առանց մամուլի առողջացման, իր կազմակերպչական ու մտաւորական բաղադրիչներով, հայ կեանքը շատ բան կը կորսնցնէ իր դիմադրականութենէն ու հզօրութենէն, ներկայի եւ ապագայի հաշւոյն:

